BUN 2012-04-26
Ärende 2.4

Uppsala KOMMUN

KONTORET FÖR BARN, UNGDOM OCH ARBETSMARKNAD

Handläggare
Gunilla Oltner

Datum
2012-04-04

Diarienummer
BUN-2012-0125

Barn- och ungdomsnämnden

Uppföljning av familjecentrerat arbetssätt - ett samarbete mellan mödravårdscentral (MVC), barnavårdscentral (BVC), öppen förskola och råd och stöd

Förslag till beslut
Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

att lägga uppföljning av familjecentrerat arbetssätt till handlingarna.

Sammanfattning
I samverkansavtalet kring familjecentrerat arbete Uppsala kommun – Landstinget i Uppsala län framgår att verksamheten årligen ska följas upp. Verksamhetsuppföljning/kvalitetsredovisning har inkommit från samtliga verksamhetsenheter.

Samtliga kvalitetsredovisningar beskriver på ett fylligt och konkret sätt verksamheten på varje familjecentral. Samordnarna för respektive enhet har utvecklat sitt sätt att beskriva sin verksamhet och en samstämmighet är tydlig. Under 2011 beskrivs positiva effekter av Gottsundas samlokalisering, 2010, och Gamla Uppsalas delning till två familjecentraler. Ett fortsatt utvecklingsarbete pågår för att föräldrastödet ska bli mer likvärdigt genom att en ny modell med 13 träffar införs på några familjecentraler. Att vara en grupp med yrkespersoner från de olika verksamheterna inom det familjecentrerade arbetet som respekterar varandras kunskap och kompetens påverkar tryggheten i varje samverkansgrupp på ett positivt sätt. Att dessutom vara samlokaliserade bidrar ytterligare till att utveckla familjecentralen och detta gynnar familjerna. En brist sedan tidigare är att uppföljningsenkäter till föräldrar har genomförts på olika sätt. En arbetsgrupp har under året arbetat fram en gemensam uppföljningsenkät som ska delas ut till föräldrar under våren 2012. Föräldraenkäten kommer att vara översatt till de mest förekommande språken.

Bakgrund
I samverkansavtalet kring familjecentrerat arbete Uppsala kommun – Landstinget i Uppsala län framgår att verksamheten årligen ska följas upp. Verksamhetsuppföljning/kvalitetsredovisning har inkommit till nämnden från samtliga sju verksamhetsenheter. Kontoret har i denna handling sammanställt verksamhetsuppföljningarna/kvalitetsredovisningarna.

Ärendet
I samverkansavtalet kring familjecentrerat arbete Uppsala kommun – Landstinget i Uppsala län beskrivs verksamhetsidén. Det familjecentrerade arbetet innebär möten med barnfamiljer där olika professioner samverkar för att erbjuda tidigt stöd och tidiga insatser. Verksamheten syftar till att främja skyddsfaktorer och minska riskfaktorer. I det familjecentrerade arbetet ska familjens hela livssituation uppmärksammas. Samverkan, helhetssyn, delaktighet och inflytande är centrala begrepp. Verksamhetens aktiviteter, allt från information till gruppverksamhet, genomsyras av att främja och lyfta fram skyddsfaktorer, samt minska riskfaktorer i syfte att motverka mer långtgående stöd- och hjälpinsatser.

Olika professioner samverkar med och kring familjerna för att skapa förutsättningar för barn och föräldrar till en stimulerande och utvecklande tid under barnens uppväxtår. Samspelet mellan de olika yrkesgrupperna som ingår i det familjecentrerade arbetet stärker respektive yrkesgrupp i mötet med barn och föräldrar varvid alla på ett tydligt sätt kan profilera sin kompetens och profession.
För ledning och samordning av det familjecentrerade arbetet i Uppsala kommun finns en styrgrupp. Enligt avtalet ska verksamheten årligen följas upp.

Samtliga sex kvalitetsredovisningar för 2011 för de fem geografiska områden, Gottsunda, Sävja, Stenhagen, Gamla Uppsala och Ekeby-Flogsta, redovisar omfattande beskrivningar av hur det familjecentrade arbetet bedrivs för att svara emot samverkansavtalets uppdrag och verksamhetsidé. Familjecentraler som är samlokaliserade med mödravårds-, barnavårdscentral, familjeenheten och öppna förskolan finns i Gottsunda med två öppna förskolor, Sävja och Liljefors torg som tillhör Gamla Uppsala.

Nedan följer en sammanfattning av verksamhetsuppföljningarna med utgångspunkt från de rubriker som ingått i mallen för uppföljningen av varje familjecentral.

Familjecentralens arbete med kvalitetsutveckling
Regelbundna möten, planeringsdagar och gemensam fortbildning har genomförts på samtliga enheter för att utveckla det föräldrastödjande arbetet och för att nå ett gemensamt synsätt kring de familjer man möter i sitt arbete.

Gamla Uppsala Familjecenter delades i två familjecentraler fr.o.m 2011-07-01. Landstingets verksamhet vid Liljefors torg delades. Barnhälsovården vid Nyby vårdcentral och Svartbäckens barnmorskemottagning samverkar nu med Heidenstams öppna förskola och Gamla Uppsala familjeenhet. Liljefors öppna förskola samverkar med Gamla Uppsala familjeenhet samt med barnhälsovården och barnmorskemottagningen Liljefors torg.

En brist sedan tidigare är att uppföljningsenkäter till föräldrar har genomförts på olika sätt. En arbetsgrupp har under året arbetat fram en gemensam uppföljningsenkät, som översätts till de mest förekommande språken och som ska delas ut till föräldrar under våren 2012.

Mötesplats - stärka det sociala nätverket

Genom att förlägga gruppträffarna för blivande och nyblivna föräldrar till öppna förskolans lokaler blir öppna förskolan känd för föräldrar i området.

Treklangens och Kristallens öppna förskolor, med sina olika profiler, har gjorts till mötesplatser för barnfamiljer i Gottsundaområdet.

Aktiviteter som pågår är gruppverksamhet för unga föräldrar, kvinnor på Kristallen deltar i SFI- undervisning och kan även delta i sykurs, samhällsinformation och familjeliv. Exempel på flertalet öppna förskolor är kurser i babymassage, sagostunder på olika språk, sångstunder, MVC:s och BVC:s föräldragrupper, 0-5 årsgrupp och babygrupp med personal från Familjeenheten.

Professioner som inbjuds till tematträffar på samtliga familjecentraler är vanligtvis bibliotekarie, dietist, barnspsykolog, barnomsorgshandläggare som ger information om ansökan till förskola, trafiksäkerhetsrådet etc. Extra aktiviteter, som anordnats på en av de öppna förskolorna, som utflykter, dockteater och resa till hopprummet på Fyrishov beskrivs som att de givit barnen inspiration till lek och samtal.

Integrationsfrämjande aktiviteter
Alla verksamheter har informerat föräldrar med invandrarbakgrund om träffpunkterna i familjecentralerna. Närheten mellan mödra- och barnhälsovården, Familjeenheten och öppna förskolorna i Gottsunda och Sävja gör att informationen om öppna förskolorna och SFI (svenska för invandrare) blir tillgänglig på ett tidigt stadium. Alla förstgångsföräldrar får en inbjudan till föräldragrupp.

Föräldrastöd/Föräldrautbildning
Föräldraträffarnas innehåll utgår utifrån föräldrarnas behov, t.ex Babymassage, Första hjälpen, "barnskötsel", COPE kurs och Triple P seminarieserie. Det främsta syftet är att skapa nätverk och utbyta erfarenheter mellan blivande föräldrar.

Under 2011 har utformandet av ett nytt program för föräldraträffar utarbetats. Programmet består av 13 träffar som börjar i graviditetsvecka 28 och slutar när barnet fyller ett år. Syftet med föräldraträffarna är att skapa ett forum för gemenskap mellan föräldrar och för att bilda egna nätverk. Alla medarbetare inom det familjecentrerade arbetet deltar i programmet utifrån sina kompetenser.

Uppsökande arbetssätt/Familjer i behov av särskilt stöd
Familjer har remitterats till enskilda kontakter hos Familjeenheten via övriga verksamheter inom familjecentralen. Det är främst barnmorskor och BVC- sköterskor som uppmärksammat familjer i behov av särskilt stöd då det är de som träffar familjerna i ett tidigt stadium. En framgångsfaktor i motiveringsarbetet med dessa familjer har varit att övrig personal frågat om familjen önskar att Familjeenheten ska kontakta dem. Familjenheten har utifrån behov haft möjlighet att starta grupper och haft enskilda samtal. Distriktssköterskorna har uppmärksammat nedstämda och deprimerade mödrar som de hänvisat till adekvat stöd utifrån behov

såsom: BVC psykolog, läkare eller familjenheten. BVC sköterskorna erbjuder även hembesök.
Kunskapen om de olika yrkespersonernas kompetens inom det familjecentrerade arbetet är mycket betydelsefull för samtliga medverkande, vilket ger en trygghet. Att mödra- och barnavårdscentralen, familjeenheten och öppna förskolan är samlokaliserade är en stor tillgång för att främja tillgängligheten. Det påverkar möjligheten att särskilt nå de familjer som har behov av särskilt stöd.

Flödet mellan verksamheterna fungerar. Medverkan av familjebehandlare på öppna förskolan har lett till att många familjer tar kontakt med familjeenheten.

Verksamhet under 2011
Samverkansarbete har pågått för att skapa olika mötesplatser inom respektive familjecentral för att på så sätt stärka det sociala nätverket runt barn och föräldrar.

Flera familjecentraler beskriver att de har samverkat för att erbjuda stöd under hela året i så stor utsträckning som möjligt. Landstingets verksamheter och Familjeenheten har hållit öppet hela året. Öppna förskolorna har haft öppet så långt över terminerna som det varit möjligt utifrån sin personaltäthet. "Sommarpärmen" med förslag på olika aktiviteter för barnfamiljer i respektive område presenteras vanligtvis av personalen på de öppna förskolorna för att möjligheten till att sociala nätverk ska kunna verka under sommarmånaderna då öppna förskolan är stängd några veckor.

Den samlokalisering av verksamheterna till en familjecentral som skett i Gottsunda(hösten 2010) har medfört att det blivit lättare för barnfamiljer att vid behov kunna kombinera sina besök. Att ge personligt stöd vid överföring mellan familjecentralens olika verksamheter har också underlättats.

Arbetssätt utifrån kvalitetspunkter och framgångsfaktorer
Respektfullt bemötande, lättillgänglighet, medinflytande/delaktighet, trygghet, helhetssyn/förebyggande arbete har konkretiserat på flertalet sätt för att personalen i sitt arbete ska kunna svara mot föräldrarnas önskemål och behov.

Helhetsbedömning och framgångsfaktorer
Att vara en grupp med yrkespersoner från de olika verksamheterna inom det familjecentrerade arbetet som respekterar varandras kunskap och kompetens påverkar tryggheten i varje samverkansgrupp på ett positivt sätt. Att dessutom vara samlokaliserade bidrar ytterligare till att utveckla familjecentralen och detta gynnar familjerna. Ju mer etablerad en familjecentral är för barnfamiljerna i respektive geografiskt område desto mer märks de positiva effekterna. Den genomförda samlokaliseringen till Gottsunda familjecentral tror personalen har påverkat har de ökade besökssiffrorna. "Familjerna ser och upplever att det finns samarbete i huset."

Projekt
De sju kommunala öppna förskolorna i Uppsala har våren 2011 sökt projektpengar från ESF (Europeiska socialfonden) och har fått beviljat projektet "Öppna förskolan - en arena för sam-

verkan". Projektet ska löpa från 2011- 2013 och syftet är att det ska mynna ut i en modell för familjecentrerat arbete.

Vissa BVC och öppna förskolor deltar i ett språkprojekt, som drivs av biblioteket, med syfte att bl.a. stödja barns språkutveckling.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Carola Helenius-Nilsson
Direktör